

Oponentský posudek
na disertační práci Mgr. Radima Pastrňáka
„Diskriminace v pracovním právu České republiky“

Předložená práce o rozsahu 198 stran textu je systematicky rozdělena do šesti částí, které jsou dále bohatě vnitřně členěny. Obsahuje též stručné resumé v angličtině.

První částí práce je úvod, který autor – stejně jako závěr – očísloval, ačkoliv to u prací tohoto typu není obvyklé. Je v něm především vymezena zkoumaná oblast, podán přehled o současném stavu právní úpravy zvoleného tématu a stanoveny cíle disertační práce.

Ve druhé části autor vymezuje základní pojmy, se kterými dále pracuje – především pojmy rovnosti a rovnoprávnosti, diskriminace, zaměřuje se na formy diskriminace – přímou a nepřímou, negativní a pozitivní.

Ve třetí části se disertant zaměřuje na problematiku lidských práv a na hlavní mezinárodní prameny v této oblasti. Pozornost věnuje základním dokumentům přijatým v rámci OSN, Mezinárodní organizace práce a Rady Evropy. Do této části zařadil i rozbor některých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva.

Ve čtvrté části nazvané „Zásada rovného zacházení a zákazu diskriminace v právu ES“ se autor zabývá úpravou rovného zacházení a zákazu diskriminace v primárním a sekundárním právu ES a judikaturou Evropského soudního dvora v oblasti pracovněprávních vztahů. Poměrně překvapivě – vzhledem k názvu této části – se bezprostředně poté věnuje otázkám zákazu diskriminace ve Spolkové republice Německo, a to zejména po 1. srpnu 2006, kdy nabyl účinnosti nový antidiskriminační zákon. Rozebírá i důvody, které vedly k jeho přijetí. Upozorňuje např. na diskuse o paušálních pozitivních opatřeních v podobě kvót pro určité znevýhodněné skupiny, které v Německu probíhají již dlouhodoběji a správně

poukazuje na značnou diskutabilnost těchto kvót. Německý antidiskriminační zákon by mohl být – jak autor uvádí – i určitou inspirací pro přípravu obdobného zákona v České republice.

Těžiště práce spočívá v páté, nejrozsáhlejší části, která je velmi stručně nazvána „Česká republika“. Obsahem této části je rozbor právní úpravy zákazu diskriminace v českém pracovním právu. Disertant nejprve podává stručný výklad o jejím vývoji a poté rozebírá platnou právní úpravu a zaměřuje se i na připravovaný antidiskriminační zákon.

V poslední části pojaté jako shrnutí a závěr autor nejprve vymezuje pojmové znaky diskriminace a poté kriticky hodnotí platnou právní úpravu zákazu diskriminace v českém pracovním právu. Závěrem konstatuje, že „...současnou právní úpravu a právní prostředky pro efektivní ochranu proti diskriminaci nelze považovat za uspokojivou. Lze jen doufat, že se současné politické reprezentaci podaří přijmout navrhovanou legislativu, aby se právo jednotlivce nebýt diskriminován stalo všeobecně respektovaným právem s bezproblémovou aplikací.“ S tímto názorem a přáním nelze než souhlasit.

Systematické členění textu je vhodné, jednotlivé části na sebe logicky navazují a jsou vzájemně provázány. Názvy třetí a páté části jsou dosti zkratkovité. Autor vychází z rozsáhlého okruhu odborné literatury časopisecké i knižní, české i zahraniční, kterou uvádí v seznamu použité literatury, v textu s ní uvážlivě pracuje a odkazuje na ni. Práce má bohatý poznámkový aparát.

Zvolené téma je velice aktuální a důležité, je mu věnována mimořádná pozornost v primárním i sekundárním právu ES i v národním právu všech členských zemí Evropské unie. Z úrovně textu je zřejmé nejen to, že autor přistoupil k jeho zpracování s hlubokým zájmem a rozsáhlými znalostmi, ale i to, že se mu věnuje již dlouhodobě. Nezaměřuje se pouze na právní úpravu zákazu diskriminace, ale rozebírá i příslušnou soudní judikaturu, a to jak Evropského soudního dvora, tak i českých soudů. Zamýšlí se nad otázkami bezprostředně souvisejícími se zvoleným tématem, k řadě z nich zaujímá svá stanoviska.

Práci nelze vytknout závažnější chyby věcné ani formální, obsahuje pouze dílčí nedostatky či spíše nepřesnosti.

V textu postrádám alespoň zmínku o návrhu tzv. technické novely zákoníku práce, který původně obsahoval pouze legislativně - technické změny, ale díky dohodě sociálních partnerů obsahuje i řadu změn věcných a velmi úzce se dotýká i zvoleného tématu. O návrhu se velmi aktivně diskutovalo již několik měsíců před dokončením disertační práce jak mezi právníkou veřejností, tak i v médiích. V rámci výkladu o novém zákoníku práce se autor mohl zmínit též o návrhu na zrušení některých ustanovení zákoníku práce, který již v roce 2006 podala Ústavnímu soudu ČR skupina poslanců a senátorů.

Autor se zmiňuje o Úmluvách MOP č. 100 a 111 (str. 25 a 26), neuvádí však jejich názvy. Na str. 106 autor uvádí, že zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce byl více než 20x novelizován. Skutečný počet jeho novel je však výrazně vyšší. Na str. 134 mohl autor přesněji vymezit, kdy nový zákoník práce nabyl účinnosti.

Někdy se autor vyjadřuje způsobem, který sice může být považován za určité osvěžení textu, je však otázkou, zda v disertační práci je vhodný – např. na str. 58 uvádí „...vedle zásady rovného zacházení s muži a ženami se objevuje na scéně výslovně upravená zásada diskriminace.“ Na str. 93 se zmiňuje o „judikatuře soudů v nejvyšších patrech soudní soustavy“. Pouze upozorňuji na skutečnost, že celkový počet stran textu je mírně zkreslený tím, že autor na řadě stran zcela zbytečně nechává hodně prázdného místa, aniž by šlo o konec kapitoly či subkapitoly. Jde např. o strany 111, 114, 116, 173, 139, 148 a další.

Jako přínosnou lze označit skutečnost, že disertant věnuje velkou pozornost judikatuře. Některé rozebírané rozsudky však již jdou značně mimo zvolené téma – platí to např. o rozsudku Evropského soudu pro lidská práva v případě Rasmussen proti Dánsku (str. 31 a 32).

Text obsahuje i některé drobné nepřesnosti stylistického rázu – např. na str. 44, 64, 98 a 127.

Na str. 101 používá autor termín „národní soudní dvory“. V češtině se tohoto výrazu nepoužívá. Jde nepochybně o doslovný překlad z angličtiny (court of justice)

nebo francouzštiny (cour de la justice). Bylo by zřejmě vhodnější použít termínu národní soudy.

Předložená práce je zdařilá, zvolené téma bylo zpracováno komplexně. Autor prokázal velmi dobrou znalost zkoumaných otázek i schopnost samostatné vědecké práce.

Závěrem konstatuji, že předložená práce splňuje požadavky stanovené příslušnými předpisy pro disertační práce a proto ji **doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 20. prosince 2007

JUDr. Věra Štangová, CSc.
oponent